

İDARELERCE ÜCRET NİTELİĞİNDEKİ ÖDEMELERİN TOPLU OLARAK ÖDENMESİNE KARAR VERİLMESİ

Kamuoyunda süper emeklilik adıyla bilinen 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair 20/6/1987 tarihli, 3395 sayılı kanunun geçici 5. maddesi ile;

“Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile 991 sayılı Kanuna göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından gösterge tablosunun en üst göstergesinden aylık almakta olanlar ile aylık talebinde bulunmuş olup, henüz işlemleri tamamlanmamış olanlardan gösterge tablosunun en üst göstergesinden aylık bağlanmaya hak kazananlar;

1- Bakanlar Kurulunca tespit edilecek geçici gösterge tablosundaki derece ve kademelerden hangisi üzerinden borçlanarak prim ödeyeceklerini tespit ederek altı ay içinde kuruma yazılı olarak bildirmek,

2- Müracaat tarihini takip eden ay başından başlamak üzere her ay için 30 gün itibariyle ve I inci bende göre seçeceği derece ve kademenin karşılığı göstergenin, aynı tarihte yürürlükte olan katsayı ile çarpımına göre bulunacak borçlanmaya esas matrah üzerinden yüzde 20 oranında prim ödemek,”

suretiyle borçlanmaları ve borçlanma tutarlarını belirtilen süre içinde ödemeleri halinde aylık bağlanmış veya aylık bağlanacak olanlara kanunun ekinde yer alan geçici gösterge tablosu üzerinden aylık bağlanması hükme bağlanmıştır.

506 sayılı Kanunun Prime Esas Ücretler başlığını taşıyan mülga 77. maddesindeki:

” Sigortalılarla işverenlerin bir ay için ödeyecekleri primlerin hesabında

a)

b),

c) İdare veya kaza mercilerince verilen karar gereğince (a) ve (b) fıkralarında yazılı kazançlar niteliğinde olmak üzere sigortalılara o ay içinde yapılan ödemelerin,

Brüt toplamı esas alınır.”

Hükmündeki, **İdare veya kaza mercilerince verilen kararlar gereğince** ücret niteliğinde olup **sigortalılara geriye dönük olarak ödenmesine karar verilen** ve ödemelerin tümünün ilişkin oldukları ay/aylarla ilişkilendirmeksizin tamamının ödenmiş olduğu ayın kazancına yüklenerek tavana kadar prime tabi tutulması nedeniyle toplu iş sözleşmesine tabi işyerlerinde çalışan ve SPEK üst sınırından prim ödeyen sigortalılardan, sigorta primine esas kazanç tutarları 3395 sayılı kanunun öngördüğü “gösterge tablosunun en üst göstergesinden aylık almakta olanlar ile aylık talebinde bulunmuş olup, henüz işlemleri tamamlanmamış olanlardan gösterge tablosunun en üst göstergesinden aylık bağlanmaya hak kazananlar” şartını sağlayamamış olanların büyük bir bölümünün iş mahkemelerine dava açmaları sonucunda işverenlerce verilen kararlarda “*ücret ve ücret niteliğinde olan kazançların ilişkin oldukları ay/aylar itibariyle prime tabi tutulması gerektiği, bu nedenle toplu iş sözleşmesi uygulanan işyerlerinde TİS görüşmelerinin uzaması üzerine geriye dönük olarak ücret ve ücret niteliğinde alacağı doğan ve TİS’ nin imzalanmasından*

sonra bu alacakları ödenen sigortalıların bu alacaklarının da ilişkin oldukları ay/aylar itibariyle sigorta primine tabi tutulması gerektiğine” karar verilmesi üzerine dava açan sigortalılar bakımından üst gösterge tablosundan aylık alma hakkı kazanılmış, bu davaların Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından kaybediliyor olması nedeniyle Kurum yönetim kurulunca toplu iş sözleşmesi üzerine yapılan geriye dönük ücret ve ücret niteliğindeki ödemelerin ilişkin oldukları ay/aylar itibariyle prime tabi tutulması yönünde karar alınarak uygulama bugünkü şekline çevrilmiştir.

Hak edilen ücretler ait oldukları ay itibariyle prime tabi tutulurken prim ve ikramiye gibi diğer ödemeler ödemenin yapıldığı ay itibariyle prime tabi tutulmaktadır.

Özellikle mahkeme kararları üzerine geriye doğru ücret niteliğinde bir ödeme yapılmaya hak kazanmış sigortalılar bakımından ödemelerin prime tabi tutulması ve dolayısıyla belgelerin düzenlenmesi konusunda Kurumun yıllardır süren uygulaması karara konu ödemenin mahiyetine göre ilişkin oldukları aylar veya ödemenin yapıldığı ay itibariyle belgelerin düzenlenmesi şeklinde yürütülmüştür.

Yani kararda ödenmesine hükmedilen tutarların **ücret ve ücret mahiyetinde olması halinde ilişkin olduğu/oldukları aylar itibariyle, prim /ikramiye gibi ücret dışı ödemeler olması halinde ise ödemenin yapıldığı/yapılacağı ay/aylar dikkate alınarak prime tabi tutulması gerekmektedir.**

Ancak, Yargıtay’ın yakın tarihli bir kararına göre, yargı kararı ile **hak kazanılan ve ücret niteliğinde olan kazançlar hak kazanıldığı değil, ödemenin yapıldığı ayın prime esas kazanç matrahına dâhil edilecektir.** Sözleşme sona ermiş ise, sözleşmenin sona erdiği son ayın kazancına dâhil edilecektir. Ücret dışındaki kazançların iş sözleşmesinin mevcut olmadığı bir dönemde ödenmesi halinde, prime esas kazancın tabi olduğu en son ayın kazancına dâhil edilecektir. (Y 10. HD’nin 01.03.2012 tarih, 2010/9799-3613 sayılı kararı; Y 10. HD’nin 2.2.2012 tarih, 2010/9799-3613 sayılı kararı)

Yukarıda belirtilen **yargı kararı karşısında kurum henüz uygulamayı değiştirmemiş olup yine geriye dönük olarak gerek mahkeme ve gerekse idarece verilen kararlara istinaden yapılan ücret ve ücret niteliğindeki ödemeleri ilişkin oldukları ay/aylar itibariyle prime tabi tutulmaktadır.**

Yargıtay;

Toplu sözleşme farklarının ödenmesine ilişkin bir kararında, “...söz edilen bentlerin uygulanmasında, hak etme geçmiş aylara ilişkin olsa dahi, henüz hak etmenin söz konusu olmadığı geçmiş yıllar değil, hak etme olgusunun gerçekleştiği ay göz önünde tutulmalıdır...” derken,

Daha sonra söz konusu farkların, ödendiği ayın ücretine eklenmesinin Kurum aleyhine sonuç doğuracağını, zira bu farkların ödemenin yapıldığı ayın ücretini yükselteceğini ve yükselen ücretin tavanı aşan kısmından prim alınamayacağını belirterek, toplu iş sözleşmesi hükümleri gereğince, geçmiş aylara ait olmak üzere işçilere verilecek ücret farklarının, SSK. 77/1-a (5510 m. 80/a-1) hükmü kapsamında düşünülerek ve ilgili olduğu aylarda hak edilmiş ücretler olarak dikkate alınması gerektiğine,

hükmetmiştir.

Yargıtay yine yukarıda da belirtildiği üzere uygulamayı eskiye döndürecek olan bir karar değişikliği yaparak geriye yönelik ücret ödemelerinin, ödemenin yapıldığı ay itibariyle hak kazanıldığına karar vermiştir.

Bu durumda Sosyal Güvenlik Kurumunun 5510 sayılı Kanununun 80. maddesindeki “İdare veya kaza mercilerince verilen karar gereğince (a) ve (b) fıkralarında yazılı kazançlar niteliğinde olmak üzere sigortalılara **o ay içinde** yapılan ödemelerin” hükmünün “**idare veya kaza mercilerince verilen karar gereğince (a) ve (b) fıkralarında belirtilen niteliğinde olmak üzere sigortalıların hak ettiği veya sigortalılara ödenmesine karar verilen kazançlar**” şeklinde değiştirilmesi sonucunda aynı maddedeki “**ücretler hak edildikleri aya mal edilmek suretiyle prime tabi tutulur. Diğer ödemeler ise öncelikle ödendiği ayın kazancına dahil edilir**” hükmü uyarınca idare ve kaza mercilerince verilen kararlara istinaden yapılacak olan ödemenin mahiyetine göre hak edildiği ay veya ödendiği ay itibariyle prime tabi tutulması gerekeceğinden, yani ödemenin mahiyetinin ücret ve ücret niteliğinde olması halinde ait oldukları ay/aylar itibariyle, diğer tür ödemeler ise ödemenin yapıldığı ay itibariyle prime tabi tutulacak ve bu sorun giderilerek hem kurumun hem de yargı mercilerinin bir sıkıntısı giderilmiş olacaktır.

BARIŞ ERDEM DANIŞMANLIK SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU EKİBİ

